

17.05.2023

**ANKARA
TİCARET BORSASI
Basın Bürosu**

**GÜNLÜK BASIN
ÖZETLERİ**

**17 Mayıs 2023
Cuma**

17.05.2023

RESMİ GAZETE'DE BUGÜN

17 Mayıs 2023 Cuma

YÜRÜTME VE İDARE BÖLÜMÜ

YÖNETMELİKLER

- Mersin Üniversitesi Devlet Konservatuarı Lisans Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliği
- Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Ön Lisans ve Lisans Öğretim Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik

TEBLİĞ

- Menkul Kıymet Tesisi Hakkında Tebliğde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (Sayı: 2023/11)

YARGI BÖLÜMÜ

ANAYASA MAHKEMESİ KARARLARI

- Anayasa Mahkemesinin 9/11/2022 Tarihli ve E: 2018/87, K: 2022/137 Sayılı Kararı
- Anayasa Mahkemesinin 30/3/2023 Tarihli ve 2018/27450 Başvuru Numaralı Kararı

Tarım-ÜFE Nisan'da geriledi

Tarım Ürünleri Üretici Fiyat Endeksi (Tarım-ÜFE), Nisan'da aylık bazda %2.32 azalırken, yıllık bazda %71.52 arttı. Nisan 2023'te, endekste kapsanan 77 maddeden, 27 maddenin ortalama fiyatında azalış, 44 maddenin ortalama fiyatında ise artış gerçekleşti.

Tarım-ÜFE, Nisan'da aylık bazda yüzde 2.32 azalırken, yıllık bazda yüzde 71.52 arttı.

Endeks'te, bir önceki yılın aynı ayına göre yüzde 71,52 artış ve on iki aylık ortalamalara göre yüzde 134,06 artış gerçekleşti.

Sektörlerde bir önceki aya göre, tarım ve avcılık ürünleri ve ilgili hizmetlerde yüzde 2,51 azalış, balık ve diğer balıkçılık ürünlerinde yüzde 0,49 artış ve ormancılık ürünleri ve ilgili hizmetlerde yüzde 3,16 artış gerçekleşti. Ana gruplarda bir önceki aya göre çok yıllık bitkisel ürünlerde yüzde 16,56 azalış, tek yıllık bitkisel ürünlerde yüzde 0,43 azalış ve canlı hayvanlar ve hayvansal ürünlerde yüzde 5,78 artış gerçekleşti.

Yıllık Tarım-ÜFE'ye göre 4 alt grup daha düşük, 7 alt grup daha yüksek değişim gösterdi.

Yıllık artışın düşük olduğu alt gruplar sırasıyla, yüzde 35,85 ile sebze ve kavun-karpuz kök ve yumrular ve yüzde 49,99 ile tahıllar (pirinç hariç), baklagiller ve yağlı tohumlar oldu. Buna karşılık, yıllık artışın yüksek olduğu alt gruplar ise sırasıyla, yüzde 167,15 ile turuncgiller ve yüzde 135,86 ile canlı sığırlar (manda dahil),

17.05.2023

bunlardan elde edilen işlenmemiş süt oldu. Yıllık azalışın olduğu tek alt grup ise, yüzde 13,70 ile lifli bitkiler oldu.

Aylık Tarım-ÜFE'ye göre 1 alt grup daha düşük, 10 alt grup daha yüksek değişim gösterdi.

Bir önceki aya göre azalışın yüksek olduğu alt gruplar sırasıyla, yüzde 9,72 ile lifli bitkiler ve yüzde 0,12 ile sebze ve kavun-karpuz, kök ve yumrular oldu. Buna karşılık, aylık artışın yüksek olduğu alt gruplar ise yüzde 20,69 ile diğer ağaç ve çalı meyveleri ile sert kabuklu meyveler ve yüzde 10,88 ile koyun ve keçi, canlı; bunların işlenmemiş süt ve yapağları oldu.

Nisan 2023'te, endekste kapsanan 77 maddeden, 27 maddenin ortalama fiyatında azalış, 44 maddenin ortalama fiyatında ise artış gerçekleşti.

Hasat geldi, fiyat yok

Yurdun bazı bölgelerinde hasat zamanı yaklaşırken hububat alım fiyatının hâlâ açıklanmaması üreticileri endişelendiriyor. Tarlada enflasyon yüzde 134 arttı. Üretici 10 TL'nin üzerinde fiyat bekliyor.

Üreticiler her yıl hasat dönemi başlayana kadar alım fiyatlarını öğrenemiyor. Seçim öncesi beklentiye rağmen hububat alım fiyatlarına yönelik bir açıklama yapılmadı. Fakat ikinci tur öncesi bazı bölgelerde buğday hasadının başlaması bekleniyor. Ürünü satacağı fiyatı bilemeyen çiftçi endişeli bekleyişini sürdürüyor.

Özellikle deprem ve sel felaketinden etkilenen üreticide, üretim maliyetlerinin yüksek olması endişelerin de artmasına neden oluyor. Ayrıca Tarım Bakanı Vahit Kirişçi'nin yeni dönemde milletvekili olarak parlamentoya girmesi ile yeni atanacak Tarım Bakanı'nın kim olacağı, tarım politikasının nasıl şekillendirileceğinin bilinmemesi belirsizlikleri artırıyor.

Buğday alım fiyatları 2021 üretim yılında 17 Mayıs'ta, geçen yıl ise Haziran ayında açıklandı. 2022'de ekmeklik buğdayın alım fiyatı ton başına 6 bin 450 lira oldu. Ton başına 1.000 liralık primle toplamda 7 bin 450 liraya ulaştı. Ton başına 500 liralık alım primi ilave edilince arpanın alım fiyatı ton başına 6 bin 200 lira oldu.

Bu yıl yaş çay alım fiyatlarında yapılan yüzde 60'lık artışın buğday fiyatlarına da yapılması halinde ton başına fiyatın 10 bin liranın üzerine çıkması bekleniyor. Ancak fiyatların seçim öncesi açıklanmaması ve yurtdışı fiyatların geçen yıla göre düşük olması zam oranına yönelik beklentileri de düşürüyor.

Hububat üretiminde bölgelere göre üretim maliyeti değişiyor. Üretim maliyetinin en düşük olduğu bölgelerden olan Adana'da Çiftçiler Birliği maliyet hesaplaması yaptı. Birlik, 400 kilogram verim dikkate alındığında, bir kilogram buğdayın maliyetinin 7,11 TL olduğunu, yüzde 35 çiftçi kârı da maliyete eklendiğinde, destekler hariç kilograma 9,60 TL müdahale alım fiyatı beklediklerini açıkladı.

TMMOB Ziraat Mühendisleri Odası Urfa Şubesi de bir maliyet hesaplaması yaptı. Bu yıl Urfa'da yaklaşık 2,9 milyon dönüm sulu, 200 bin dönüm kuru koşullarda toplamda 3,1 milyon dönüm buğday ekimi yapıldı. ZMO Urfa Şubesi, sulu koşullarda ekilen 1 kg durum buğdayın tahmini üretici satış fiyatının 12,39 TL, 1 kg ekmeçlik ekilen buğdayın üretici tahmini satış fiyatının 11,29 TL, kuru koşullarda ekilen 1 kg arpanın üretici tahmini satış fiyatının 9,39 TL olması gerektiğini açıkladı. Üretici taban fiyatın girdi maliyetlerinin üstünde olması gerektiğini söylüyor.

Ulusal Hububat Konseyi'nin (UHK) raporuna göre bu yıl buğday üretimi 20 milyon 750 bin ton olacak. Bu yıl buğday ekim alanları geçen yıla göre arttı. Geçen yıl buğday ve arpaya verilen fiyat ve alım primi üreticiyi memnun etti. Bu nedenle üreticiler bu yıl buğday ve arpaya yöneldi.

UHK, buğday rekoltesinin uzun yıllar ortalamasına göre Akdeniz Bölgesi'nde aynı düzeyde kalacağı, İç Anadolu Bölgesinde yüzde 5, Güneydoğu ve Doğu Anadolu Bölgelerinde yüzde 7'şer, Karadeniz Bölgesi'nde yüzde 15 artacağını öngördü. Bölgesel bu değerlendirmeler ışığında bu üretim yılındaki rekoltenin, uzun yıllar ortalaması olan 20 milyon tona göre yüzde 3,75 artarak 20 milyon 750 bin ton olarak gerçekleşebileceği değerlendirildi.

***

TARLADA FİYAT YÜZDE 134 ARTTI

Tarım ürünlerinde üretici enflasyonu aylık bazda yüzde 2,32 gelirken 12 aylık ortalamalara göre yüzde 134,06 artış gerçekleşti.

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), nisan ayına ilişkin tarım ürünleri üretici fiyat endeksi (Tarım-ÜFE) verilerini açıkladı. Buna göre Tarım-ÜFE nisanda aylık yüzde 2,32 azalış, yıllık bazda da yüzde 71,52 artış kaydetti. Nisanda Tarım-ÜFE bir önceki yılın aralık ayına göre yüzde 17,72 ve on iki aylık ortalamalara göre yüzde 134,06 arttı. Yıllık bazda bakıldığında; artışın düşük olduğu alt gruplar sırasıyla, yüzde 35,85 ile sebze ve kavun-karpuz kök ve yumrular ve yüzde 49,99 ile tahıllar (pirinç hariç), baklagiller ve yağlı tohumlar oldu. Buna karşılık, yıllık artışın yüksek olduğu alt gruplar ise sırasıyla, yüzde 167,15 ile turunçgiller ve yüzde 135,86 ile canlı sığırlar (manda dahil), bunlardan elde edilen işlenmemiş süt oldu. Yıllık azalışın olduğu tek alt grup ise, yüzde 13,70 ile lifli bitkiler oldu.

Aylık bazda ise; azalışın yüksek olduğu alt gruplar sırasıyla, yüzde 9,72 ile lifli bitkiler ve yüzde 0,12 ile sebze ve kavun-karpuz, kök ve yumrular oldu. Buna karşılık, aylık artışın yüksek olduğu alt gruplar ise yüzde 20,69 ile diğer ağaç ve çalı meyveleri ile sert kabuklu meyveler ve yüzde 10,88 ile koyun ve keçi, canlı; bunların işlenmemiş süt ve yapağları oldu.

BM: Karadeniz Tahıl Girişimi'nde hassas bir noktadayız

Birleşmiş Milletler'den yapılan açıklamada Karadeniz Tahıl Girişimi'nde hassas bir noktada olduklarını ve tarafların uzatmaması halinde girişimin 18 Mayıs'ta sona ereceğini açıkladı.

Birleşmiş Milletler (BM), uzatılmaması halinde 18 Mayıs'ta süresi dolacak Karadeniz Tahıl Girişimi'ne ilişkin "hassas" bir noktada olduğunu bildirdi.

BM Genel Sekreter Sözcüsü Stéphane Dujarric, günlük basın toplantısında konuya ilişkin soruları yanıtladı.

BM Genel Sekreteri Antonio Guterres'in konuyu yakından takip ettiğini ve tüm taraflarla irtibat halinde olduğunu belirten Dujarric, görüşmelerin farklı düzeylerde sürdüğünü ifade etti.

Dujarric, girişim ve BM ile Rusya arasında imzalanan mutabakat zaptı uyarınca yapılan tahıl ihracatının gıda fiyatlarını düşük tuttuğunu dile getirerek, "Bu programların devam etmesi için tüm tarafların yükümlülüklerini yerine getirmesini ümit ediyoruz" dedi.

Sözcü Dujarric, "Karadeniz Tahıl Girişimi'ne ilişkin açıkçası hassas bir noktadayız" ifadesini kullandı.

17.05.2023

Rusya ve Ukrayna onay vermezse 18 Mayıs'ta sona erecek

Rusya ve Ukrayna'nın uzamaya onay vermemesi halinde girişim 18 Mayıs'ta sona erecek.

Ukrayna Toplulukları, Bölgeleri ve Altyapıyı Geliştirme Bakanı Aleksandr Kubrakov, Karadeniz Tahıl Girişimi'nin süresinin uzatılması için çalıştıklarını bildirmişti.

Kremlin Sözcüsü Dmitriy Peskov ise girişimin Rusya'yı ilgilendiren kısmıyla ilgili sorunların hala giderilmediğine işaret ederek, Moskova'nın uzatmaya ilişkin karar aldığı anda açıklama yapacağını belirtmişti.

Milli Savunma Bakanlığı'ndan yapılan açıklamada, 10-11 Mayıs'ta İstanbul'da Ukrayna, Rusya ve BM ile ikili ve çok taraflı görüşmeler gerçekleştirildiği, tarafların yapıcı yaklaşımlarıyla faydalı toplantılar icra edildiği duyurulmuştu.

Rusya'nın Ukrayna'ya yönelik saldırısının küresel gıda fiyatları üzerindeki etkisini azaltmak için BM, Rusya Federasyonu, Türkiye ve Ukrayna 22 Temmuz 2022'de İstanbul'da düzenlenen törende Karadeniz Tahıl Girişimi'ni imzalamıştı.

Halihazırda girişim sayesinde 30 milyon tondan fazla ihracat yapılmış bulunuyor.

Özel sektörün yurt dışı kredi borcu 158 milyar dolar

Özel sektörün yurt dışından sağladığı toplam kredi borcu, martta bir önceki aya göre 1,2 milyar dolar azalarak 158 milyar dolar oldu.

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB) tarafından Mart 2023 dönemine ait özel sektörün yurt dışından sağladığı kredi borcu gelişmeleri yayımlandı.

Buna göre, mart ayında özel sektörün yurt dışından sağladığı toplam kredi borcu 2022 sonuna kıyasla 1,2 milyar dolar azalarak 158 milyar dolara geriledi. Bu dönemde özel sektörün yurt dışından sağladığı uzun vadeli kredi borcu 1,7 milyar dolar düşüşle 149 milyar dolar, kısa vadeli kredi borcu (ticari krediler hariç) ise 530 milyon dolar artarak 9 milyar dolar düzeyinde gerçekleşti.

Bankaların uzun vadeli kredi biçimindeki borçlanmaları martta 2022 sonuna göre 603 milyon dolar azaldı, tahvil ihracı borçlanmaları da 1,4 milyar dolar düşüşle 12,5 milyar dolar oldu.

Aynı dönemde bankacılık dışı finansal kuruluşların kredi biçimindeki borçlanmaları 32 milyon dolar azaldı, tahvil stoku da 1,2 milyar dolar gerileyerek 1,2 milyar dolar seviyesinde gerçekleşti. Bu dönemde finansal olmayan kuruluşların kredi biçimindeki borçlanmaları 1,4 milyar dolar artarken, tahvil stoku da 13 milyon dolar yükselişle 9,4 milyar dolara ulaştı.

Bankaların kısa vadeli kredi biçimindeki borçlanmaları, martta 2022 sonuna göre 87 milyon dolar azalışla 5 milyar dolara inerken, finansal olmayan kuruluşların kredi biçimindeki borçlanmaları 179 milyon dolar artışla 1,5 milyar dolara yükseldi.

Bir yıl içindeki anapara geri ödemesi 39,9 milyar dolar

Uzun vadeli kredi borcunun alacaklıya göre dağılımı incelendiğinde, tahvil hariç özel alacaklılara olan borçlar, martta 2022 sonuna kıyasla 985 milyon dolar artarak 104,3 milyar dolar seviyesinde gerçekleşti. Aynı dönemde tahvil hariç özel alacaklılara olan kısa vadeli borç 419 milyon dolar artışla 8,3 milyar dolara çıktı.

Uzun vadeli kredi borcunun yüzde 60'ı dolar, yüzde 35,6'sı avro, yüzde 2'si Türk lirası ve yüzde 2,4'ü diğer döviz cinslerinden oluştu. Kısa vadeli kredi borcunun ise yüzde 33,9'u dolar, yüzde 38'i avro, yüzde 22,6'sı Türk lirası ve yüzde 5,5'i diğer döviz cinsleri ile gerçekleşti.

Öte yandan, uzun vadeli toplam kredi borcunun yüzde 33,7'sini finansal kuruluşlar, yüzde 63,3'nün finansal olmayan kuruluşlar gerçekleştirdi. Kısa vadeli toplam kredi borcunun yüzde 73,7'sini finansal kuruluşlar, yüzde 26,3'ünü finansal olmayan kuruluşların borçları oluşturdu.

Özel sektörün yurt dışından sağladığı toplam kredi borcu, mart sonu itibarıyla kalan vadeye göre incelendiğinde, 1 yıl içinde gerçekleştirilecek olan anapara geri ödemelerinin toplam 39,9 milyar dolar düzeyinde olduğu hesaplandı.

Prof. Dr. Hakan Kara paylaştı: Döviz satışı tam gaz sürüyor

17/05/2023 09:38 KAYNAK: KARAR

Merkez Bankası'nın eski Başekonomisti Prof. Dr. Hakan Kara, Merkez Bankası'nın son 1,5 ayda 17,7 milyar dolar döviz rezervi harcadığını belirtti. Kara, Twitter üzerinden yaptığı paylaşımda, "Döviz rezervlerinden net satışlar tam gaz devam ediyor. Nisan başından beri harcanan döviz rezervi dün itibarıyla 17,7 milyar dolar." dedi.

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB) eski Başekonomisti Prof. Dr. Ali Hakan Kara'nın sosyal medya hesabından paylaştığı bilgiye göre, seçim öncesi doları frenlemek isteyen Merkez Bankası'nın yıl başından bu yana döviz alım-satım farkı, eksi 24 milyar dolar seviyesine yaklaştı.

Ekonomist Haluk Bürümcekçi, Merkez Bankası'nın brüt rezervlerinin geçen hafta toplam 9 milyar dolar gerilediğini, net rezervlerdeki düşüşün ise 4,7 milyar dolar olduğunu tahmin etti. Bürümcekçi, net döviz açık pozisyonun rekor seviyeye çıktığını da belirtti.

Bloomberg ise Aralık 2021 sonrası dönemde Merkez Bankası'nın 177 milyar dolarlık rezerv satışı yaptığını ve sadece Nisan ayında döviz piyasalarına yapılan toplam müdahalenin 30 milyar dolar seviyesinde gerçekleştiğini öne sürdü.

REZERVLER -53 MİLYARIN DA ALTINDA

Son olarak, 5 Mayıs haftası verilerine göre, Merkez Bankası rezervlerindeki düşüş devam etti. Toplam rezerv 752 milyon dolar azalarak 114 milyar 132 milyon dolara geriledi, brüt döviz rezervleri ise 59 milyon dolar azalışla 68 milyar 412 milyon dolara düştü. Merkez Bankası'nın swap harici net rezervi de eksi 52,7 milyardan eksi 53,4 milyar dolara geriledi.

Bankalara TL'ye dönüşüm için yeni eşik

Merkez Bankası, bankaların gerçek kişi hesaplarında dövizden TL'ye ek dönüşüm eşiklerini değiştirdi.

Merkez Bankası kararıyla, gerçek kişi hesaplarında yüzde 10 TL dönüşümünü sağlayamayan bankalar, 26 Mayıs-28 Temmuz 2023 tarihleri arasında eksik kalan kısım için 6 ay süreyle menkul kıymet tesis edecek. 28 Temmuz sonrası için dövizden TL'ye ek dönüşüm oranı eşiği yüzde 30'a yükselecek. Oranı tutturamayan banka, bu tarihten sonra hedef tutana kadar ek yüzde 10 menkul kıymet blokesi yapacak.

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Menkul Kıymet Tesis Hakkında Tebliğ'de değişikliğe gitti. Resmi Gazete'de yayımlanan değişikliğe göre gerçek kişi ek dönüşüm oranına göre menkul kıymet tesisine ilişkin geçici uygulama eklendi.

TCMB 26 Mayıs-28 Temmuz tarihleri arasında gerçek kişi Döviz hesabından TL'ye yüzde 10'luk dönüşüm hedefini yakalayamayan bankalar eksik kalan kısım kadar menkul kıymet tesisi yükümlülüğü getirdi.

Eklenecek geçici 11'inci maddede "28/7/2023 (dâhil) hesaplama tarihine kadar uygulanmak üzere, mevduat ve katılım bankalarının tabi oldukları muhasebe standartları ve kayıt düzeni esas alınarak Merkez Bankasınca belirlenen usul ve esaslara göre bankalarca hesaplanacak gerçek kişi yabancı para mevduat/katılım fonundan Türk lirası mevduat/katılma hesabına ek dönüşüm oranına göre 26/5/2023 hesaplama tarihinden itibaren ilgili hesaplama döneminde yüzde 10,00'in altında ek

17.05.2023

dönüşüm yapılması halinde eksik kalan tutar kadar menkul kıymet bloke olarak tesis edilir” ifadelerine yer verildi.

Bu oran Nisan ayında yapılan düzenlemede yüzde 5 olarak tanımlanmıştı. Düzenleme hem gerçek hem de tüzel kişileri kapsıyordu. Yeni düzenlemede sadece gerçek kişiler için hedefler güncellendi. Tüzeller için ise eski oranlar yürürlükte kalmaya devam edecek.

Vade sonu KKM çıkışları, döviz talebini artırdı

113.15 milyar doları aşan büyüklüğüyle KKM'de vade sonları bu haftaya yoğunlaştı. Bankacılık sektörü kaynakları döviz dönüşlü KKM'de vade sonuyla birlikte döviz talebinin arttığını, çalışanların müşterilerin KKM'de kalması için prim ve opsiyonları arttırdığını vurguladı.

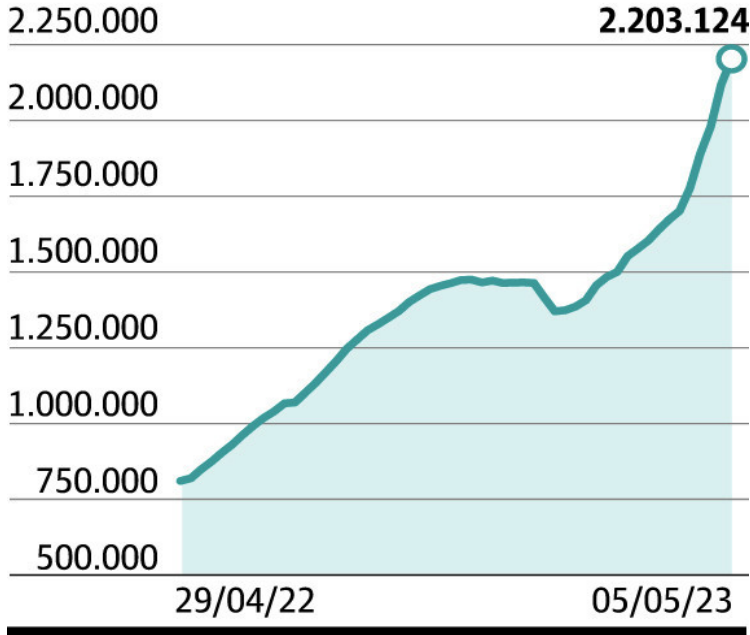

Şebnem TURHAN

Bankacılık sektörü seçim sonrasında yoğun bir mesaiyle baş başa kaldı. Kur korumalı mevduatta vade sonu yoğunluklu olarak bu haftaya yığıldı. Son dönemde döviz dönüşlü KKM hesaplarında artış olması ve döviz dönüşlü KKM'de müşterilerin çıkışta döviz talebinde bulunabilmesi de bankacılık sektörünü zora soktu. Sektör çalışanları şu günlerde tasarruf sahiplerini KKM'ye devam için ikna çabalarına hız verdi ancak bankacılık sektörü kaynakları yüzde 100 çeviremediklerine dikkat çekti. Sektör kaynakları çeviremeyen KKM hesabının yoğunlukta olduğunu ve KKM vadesi biten müşterilerin ise döviz talebinin arttığını vurguladı. Öte yandan TL mevduat faizleri yüzde 40'a dayanırken bankacılık sektörü kaynakları geçen hafta başlayan KKM dönüşlerinde kurumsal döviz satışı kısıtlamasının geldiğini de hatırlattı.

KKM'de rekor sürüyor

(milyon TL)

Bu yılın son ayında Merkez Bankası tarafı yani döviz dönüşlü KKM hesaplarında faiz üst sınırı kaldırıldı. Merkez Bankası KKM için politika faizinin en fazla 3 puan üzerinde faiz verilmesine izin veriyordu. 26 Ocak itibariyle bu sınırın kaldırılması hem bankacılık sektörünün faizleri yükseltmesine hem de tasarruf sahiplerinin daha fazla ürüne yönelmesine neden olmuştu. Ardından mart sonunda da Türk Lirası dönüşümü KKM hesapları için de faiz üst sınırı uygulaması ortadan kalktı. İki uygulama ve son dönemde döviz kurlarında görülen hareketlenme ile bankacılık sektörünün TL mevduat hedeflerini tutturma çabası KKM'ye yoğun bir katılım yaşanmasını sağladı.

Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu'nun (BDDK) haftalık verileri de bu ilginin ne kadar yoğun olduğunu ortaya koyuyor. BDDK verilerine göre 5 Mayıs itibariyle KKM hacmi 2.2 trilyon lirayı aştı ve yine BDDK verisine göre rakam 113 milyar 150 milyon dolara yükseldi. Bankacılık sektörü uzmanları KKM hacminin yaklaşık olarak yüzde 60'nın döviz dönüşlü yüzde 40'nın ise Hazine tarafı TL girişli KKM olduğunu hesaplıyor. Döviz dönüşlü KKM gerçekleştirmek bankacılık sektörünün en önemli gündemi çünkü hem TL mevduat oranında yüzde 60 hedefine yaklaşıyor, hem de döviz dönüşüm hedeflerinin tutturulması da KKM yapılarak sağlanabiliyor.

Döviz satışı sınırlamaları sürebilir

İşte bu nedenle geçen haftanın son iki işlem günü ile bu hafta yoğun KKM vadelerinin sonunun gelmesi hem bankacılık sektörünü hem de regülatörleri harekete geçirdi.

Bankacılık sektörü kaynakları seçim öncesi geçen hafta kurumsal döviz satışının kısıtlandığını hatırlatarak bu haftanın başında da talimat olmasa da satış kısıtlamasının sürdüğünü dile getirdi. Seçimlerin ikinci turuna kadar mevcut ekonomi yönetiminin döviz kurlarının daha fazla yükselmesini önlemek için kısıtlamalara ve talebi törpülemeye devam edeceğini ifade eden kaynaklar bankalararası piyasa ile serbest piyasa ve bankalardan satışta makasın da devam edeceğini vurguladı.

Kaynaklar, KKM vade sonlarında tasarruf sahiplerinin döviz dönüşlü KKM hesaplarında döviz talebinin de arttığını söylerken banka çalışanlarının da müşterilerin KKM'de kalması için seçim öncesi verdikleri yüzde 8,5 TL faizin üzerine yüzde 13-24 döviz cinsi opsiyon faizinin verildiğini vurguladı. Böylece döviz dönüşlü KKM'lerde yıllık döviz cinsi faizler yüzde 30-32'lere dayandığını kaydeden bankacılık sektörü kaynakları, şu örneği verdi: "Üç aylık 5 milyon dolar döviz dönüşlü KKM yapan bir tasarruf sahibi yüzde 30 yıllık döviz faizi verildiği durumda bile 3 ayın sonunda 375 bin dolar getiri elde etmiş oluyor. Ve döviz dönüşlü KKM'de mevduat sahibi vade sonunda bu miktarı döviz olarak da alabiliyor." Ancak tüm bu verilere rağmen bankacılık sektörü kaynakları KKM'de kalan müşteri sayısının çok düşük olduğunu dile getirdi.

TBMM Başkanı Şentop: Mevcut bakanlar yemin etmediği sürece görevlerine devam edebilir

TBMM Başkanı Mustafa Şentop, "Mevcut bakanlar yemin etmediği sürece görevlerine devam edebilir" açıklamasında bulundu.

CNN Türk canlı yayınında soruları yanıtlayan TBMM Başkanı Şentop, bir taraftan seçimin ikinci turuna yönelik gündemin işlediğini, diğer yandan da Türkiye'nin kurumlarının görevlerini devam ettirdiğini söyledi.

"Yemin ettiği zaman yasama görevini yerine getirebilir"belirten Şentop, "Anayasamıza göre yeni seçilen Meclis göreve başlayana kadar mevcut Meclis'in görevi devam ediyor" dedi.

Geçmiş dönemlere bakıldığında, illerde yapılan itirazlar ve YSK'nin değerlendirme süreciyle birlikte Meclis'in seçimden 15 gün kadar sonra toplandığını ifade eden Şentop, Meclis'in Cumhurbaşkanlığı seçimi sonrası toplanabileceğini düşündüğünü kaydetti.

Milletvekili seçilen bakanların durumlarına da değinen Şentop, şu değerlendirmeyi yaptı:

"Başkanlık sistemlerinde bir kişinin uhdesinde hem yasama görevi hem de yürütme görevi birleşmez. Temel prensip bu. O prensibin yansıması olarak 'Bakanlık görevine başlayan kişinin milletvekilliği sona erer' diye bir hüküm var Anayasa'da. Bunun özü

yasama ve yürütme fonksiyonu görevinin bir kişi uhdesinde birleşmeyeceği. Burada görev bakımından bir birleşme söz konusudur, sıfat ve statü bakımından değil. Benim gördüğüm değerlendirmelerde hukukçu arkadaşlarımızın yanıldığı nokta şu; milletvekilliği sıfatını kazanmak ayrı bir şey, milletvekilliği görevini ifa etmek ayrı bir şey. Mevcut Meclis görevine devam ediyor."

'Yemin ettiği zaman yasama görevini yerine getirebilir'

Mevcut bakanların seçildiğine, ancak göreve başlamadığına dikkati çeken Şentop, göreve başlamak için yemin etmek gerektiğinin altını çizdi. İki sıfatın birleşmesinin biraz aldatıcı olduğunu dile getiren Şentop, şöyle konuştu:

"Seçilmiş milletvekilidir ama görev ifa eden milletvekili değildir. O ancak Meclis ilk toplandığında ve yemin ettiğinde görevini ifa etmeye başlayacaktır. Burada iki sıfatın birleşmesinden ziyade görevin ifası ile ilgili bir sınırlama var. Dolayısıyla hem yasama hem yürütme görevini ifa etmesi mümkün değil. Hukuki görüşüm; seçilmiş olan bakan arkadaşlar yemin ettiği zaman ancak yasama görevini yerine getirebilirler. Dolayısıyla o döneme kadar burada sıfat birleşmesi mühim değil, önemli olan görevin ifası. Mevcut bakanlar yemin etmediği sürece görevlerine devam edebilir. Bu benim hukuki olarak teknik görüşümdür. Sayın Cumhurbaşkanımızın takdiri ayrıdır. O isterse bir değişiklik yapma imkanı her zaman vardır. Arzu ettiği takdirde onu yapabilir. O bir tercihtir ama hukuken durum böyle."

YSK'den yurt dışı kararı: 5 ülkede oy verme süresi uzatıldı

YSK, CHP'nin itirazı üzerine, 5 ülkede oy verme işlemi süresinin uzatılmasına karar verdi.

Yüksek Seçim Kurulu (YSK), CHP'nin itirazının ardından 28 Mayıs'ta yapılacak Cumhurbaşkanlığı seçimi 2. turu için 5 ülkede oy verme süresini uzatma kararı aldı.

YSK Başkanı Ahmet Yener, seçimin ikinci tur oylaması için Amerika Birleşik Devletleri, Kanada, İngiltere, Avustralya ve İrlanda'da oy verme süresinin 20-24 Mayıs tarihleri olarak belirlendiğini açıkladı.

Kurul'un 28 Mayıs'ta yapılacak ikinci tur oylaması için alınması gereken tedbirlere ilişkin çalışmalarına devam ettiğini belirten Yener, yurt dışı temsilciliklerde oy verme sürelerine ilişkin çeşitli açıklamaların gündeme geldiğini söyledi.

YSK'nin, siyasi partilerin sürelerle ilişkin verdikleri dilekçeleri dikkate alarak Dışişleri Bakanlığı ve Türk Hava Yolları ile gerekli teması sağladığını kaydeden Yener, "Amerika Birleşik Devletleri, Kanada, İngiltere, Avustralya ve İrlanda'da oy verme saatleri ve günlerine ilişkin siyasi parti temsilcilerimizin de ortak vermiş oldukları dilekçeleri değerlendirilerek, 20-24 Mayıs tarihleri arasında oy verme günleri belirlenmiştir." diye konuştu.

Cumhurbaşkanlığı Seçimi için ikinci tur oylamasının Türk siyasi hayatında ilk defa uygulanacağını, partilerin taleplerinin mümkün olduğunca karşılanmaya çalışıldığını ifade eden Ahmet Yener, sözlerini şöyle tamamladı:

17.05.2023

"Sürenin kısalığı ve acilen karar alma süreci de göz önüne alınarak daha önceki ilk tur oylamada da yurt dışındaki temsilciliklerde oy verme günleriyle ilgili, Dışışleri Bakanlığının ve siyasi partiler temsilcilerinin de talepleri göz önüne alınarak ufak tefek değişiklikler, düzeltmeler yapılmıştır. Bu düzeltmeler, ikinci oylama süreci içerisinde de siyasi parti temsilcilerimizden ve Dışışleri Bakanlığımızdan gelen talepler değerlendirilerek mümkün oldukça karşılanmaya çalışılmaktadır."

Kararla ilgili sosyal medya hesabından açıklama yapan CHP Genel Başkan Yardımcısı Muharrem Erkek, "CHP olarak YSK'ya yaptığımız başvurumuz kabul edildi. ABD, Kanada, Avustralya, İrlanda ve İngiltere'de 20-24 Mayıs günlerinde seçmenler oylarını kullanabilecekler." ifadelerini kullandı.

Kurul, 5 ülkede oy verme işlemi için 2 gün belirlemiştir.

Hasat öncesi dünyada ve Türkiye’de buğday

Ali Ekber YILDIRIM

17 Mayıs 2023 Çarşamba

Buğday, arpa ve diğer hububat ürünlerinde hasada sayılı günler kaldı. Önümüzdeki günlerde bu ürünler daha çok gündeme gelecek. Sadece fiyatıyla değil, üretim, ihracat, ithalat ve geleceğe ilişkin durumunu da iyi analiz etmek gerekiyor. Bu amaçla hasat öncesi dünyada ve Türkiye’de hububat piyasalarındaki gelişmeleri bilmekte yarar var.

Amerika Tarım Bakanlığı (USDA), 2023-2024 sezonuna ilişkin son verileri içeren önemli bir rapor yayınladı. “Tahıl: Dünya Piyasaları ve Ticareti “ başlıklı raporda buğday, mısır, pirinç, arpa ve diğer tahıl ürünlerindeki gelişmeler ayrıntılı olarak yer alıyor.

Buğdayda üretim, tüketim ve dış ticaret

Amerika Tarım Bakanlığı Raporu’na göre küresel buğday üretimi bir önceki yıla göre 1,5 milyon artışla 789,8 milyon ton olacağı tahmin ediliyor. En büyük artışın, önceki yıl kuraklıktan etkilenen mahsulün ardından toparlanması beklenen Arjantin’de olduğu tahmin ediliyor. Hindistan’ın üretiminin yüzde 6 artışla 110 milyon tona yükseldiği ve artan yerel fiyatların üretim alanlarını genişlettiği tahmin ediliyor. Avrupa Birliği’nde üretimin, İspanya hariç tüm bölgede olumlu hava koşullarıyla artması bekleniyor. Kanada’da rekora yakın bir üretim olacağı tahmini var.

Amerika Birleşik Devletleri’nde buğday üretiminin yüzde 1 artışla 45,2 milyon tona ulaşması bekleniyor. Rusya’nın azalan alan ve verimle birlikte üretimde yüzde 11’lik bir düşüş yaşaması tahmin ediliyor. Avustralya’nın 3 yıl üst üste rekor üretimden sonra yüzde 26, Ukrayna’nın ise önceki yıla göre yüzde 20’den fazla düşüş kaydetmesi bekleniyor.

Küresel buğday tüketiminin geçen yıla göre 2,9 milyon artışla 789,5 milyon ton olması öngörülüyor.

Dünya buğday ithalatında Türkiye 4. sırada

Amerika Tarım Bakanlığı Raporu'na göre, Doğu Asya ve Avrupa'da ithalatın azalmasıyla birlikte küresel ticaretin biraz düşeceği tahmin ediliyor. Mısır'ın, 12 milyon ton ile 2023/24'te en büyük küresel ithalatçı olacağı tahmin ediliyor.

Kuraklık koşulları, Cezayir, Fas ve Tunus da dahil olmak üzere Kuzey Afrika'da daha büyük ithalat gerektirecek.

Güneydoğu Asya buğday tüketimi ve ithalatı, artan nüfus ve değişen beslenme biçimleriyle artması bekleniyor. Endonezya, 11 milyon tonla bölgenin en büyük ithalatçısı ve Mısır'dan sonra dünyadaki ikinci büyük ithalatçı konumunda olacak.

Dünya buğday üretiminde ilk sırada yer alan Çin, yerli üretimdeki artışa rağmen 10,5 milyon tonla üçüncü sırada yer alması bekleniyor.

Türkiye'nin ise, buğday ithalatında 4.sırada yer alması bekleniyor. 2023-2024 sezonunda Türkiye'nin buğday ithalatının geçen sezona göre 500 bin ton düşüşle 10 milyon ton gerçekleşmesi bekleniyor. Raporda Türkiye'nin, hem iç tüketim hem de buğday unu ve makarna ürünleri olarak dış pazarlara yeniden ihracat için büyük bir ithalatçı olmaya devam edeceği ifade ediliyor.

Rusya ihracatta liderliğini sürdürecektir

Küresel ticaretin, büyük tedarikçiler arasındaki bazı kaymalarla birlikte geçen yılki rekordan 212,5 milyon tona düşmesi bekleniyor. Rusya'nın üst üste dördüncü yıl en büyük ihracatçı olacağı tahmin ediliyor. Üretimin daha düşük olacağı tahmin ediliyor, ancak daha büyük başlangıç stoklarıyla kısmen dengeleniyor. Rusya'nın buğday ihracatının 45,5 milyon ton olması bekleniyor.

Avrupa Birliği'nin en büyük ikinci ihracatçı olmaya devam etmesi bekleniyor. Özellikle Fransa ve Romanya'da üretimin artması bekleniyor. Avustralya'nın ihracatta keskin bir düşüş yaşaması ve üretim tahmininin dörtte bir oranında düşmesi bekleniyor.

Ukrayna ihracatının, daha düşük üretim ve daha sıkı başlangıç stokları nedeniyle 5 milyon ton düşüşle 10 milyon tona düşmesi bekleniyor.

Hasat öncesi piyasalara Türkiye'den bakış

Hububat Tedarikçileri Derneği(HUBUDER) her yıl olduğu gibi hasat öncesi sektör temsilcilerini bir araya getirdi. Ankara'da yapılan " 8. Uluslararası 2023 Hasadına Doğru Türkiye ve Dünyada Tahıl Konferansı"nda sektörün en önemli aktörü konumundaki Toprak Mahsulleri Ofisi'nin Genel Müdürü Ahmet Güldal özetle şu değerlendirmeyi yaptı:

“Son birkaç sezondur olduğu gibi gerek dünyada gerekse ülkemizde hareketli bir sezon bizleri bekliyor. Dünyada bir bolluk sezonunu yaşıyoruz. Dünya fiyatlarında düşüş eğilimi devam ediyor. Piyasa fiyatları geçen yılın yüzde 30-35 kadar altında seyrediyor.

Son tahminlere göre 2023 dünya üretiminin; buğdayda yüzde 2 düşüşle 787 milyon ton, arpada yüzde 4 düşüşle 147 milyon ton, mısırdaki ise yüzde 5 artarak 1,2 milyar ton olması bekleniyor.”

Tahıl koridoru ve Ukrayna tahılının etkileri

Türkiye'nin çabalarıyla hayata geçirilen, sezon boyunca dünya fiyatlarının aşırı yükselmesini önleyen ve Ukraynalı çiftçilerin ürünlerini pazarlamalarına olanak sağlayan tahıl koridorunun geleceğine dikkat çeken Ahmet Güldal: “Bildiğiniz üzere 22 Temmuz'dan bu yana yürürlükte olan anlaşma Kasım ve Mart aylarında olmak üzere 2 kez uzatılmıştı. 18 Mayıs'tan sonra devam edip etmeyeceği hususu yakından takip ediliyor. Tahıl koridorunun Türkiye'nin dünya nezdinde diplomatik bir başarı örneği olduğunu bir kez daha vurgulamak isterim. Bugüne kadar Ukrayna limanlarından yaklaşık 30 milyon ton tarım ve gıda ürününün çıkışı gerçekleşmiştir. Bu ürünlerin 3 milyon tonunun rotası Türkiye olmuştur.

Bir diğer husus Doğu Avrupa ülkelerinde Ukrayna ürünlerinin ithalatına getirilen yasaklar. Romanya, Polonya, Macaristan gibi Doğu Avrupa ülkeleri Ukrayna ürünlerinin iç piyasalarını bozduğu yönünde açıklamalar yaparak ithalatı durdurmuşlardı. Yapılan müzakereler sonucu transit geçişlere izin veriliyor ancak bu hafta içinde Avrupa Birliği Komisyonu, Bulgaristan, Macaristan, Polonya, Romanya ve Slovakya için Ukrayna'dan buğday, mısır, ayçiçeği tohumu ve kolza tohumu ithalatlarına 2 Mayıs-5 Haziran arasında yasak getirdi.

Rusya'nın ihracat vergisi ve kota uygulamaları da devam ediyor. Buğdayda teorik olarak 275 \$/ton bir ihracat alt eşik fiyatı uygulandığını biliyoruz ancak uygulamada bu fiyatlar esneyebiliyor. Ukrayna buğday fiyatları ise bu rakamın oldukça altında kalıyor.” bilgisini verdi.

Türkiye piyasasında son durum

Toprak Mahsulleri Ofisi (TMO) Genel Müdürü Ahmet Güldal, Türkiye'de yaşanan gelişmeleri ise satır başlarıyla şöyle özetledi:

- Geçen yıl Bakanlığımız ve TMO olarak uyguladığımız yerinde politikaların etkisini ülke genelinde buğday ekilişinde yaşanan yüzde 2-5 oranında artış ile görüyoruz.

-Yine sertifikalı tohum ve gübre kullanımında geçen yıla göre yüzde 10 artış olduğunu görüyoruz. Tabii ki bunun kalite ve verime olumlu etkisi olacaktır.

- Kış aylarında kuraklık boyutuyla iyi olmayan bir kaç ay geçirdik. Mart ve Nisan aylarının yağışlı geçmesi hububat gelişimine olumlu yansıdı. Zira Mart ayında ülke genelinde son 27 yılın en yüksek seviyesine ulaşan yağışlar, tüm bölgelerde normallerin %20-80 üzerinde gerçekleşti. Ülkemiz buğday ekilişinin %36'sının yapıldığı İç Anadolu Bölgesi'nde son 63 yılın en yüksek düzeyde yağışı alınarak Mart ayında normaline göre %80 artış gerçekleşti.

- Diğer yandan hububat üretimi açısından önemli olan Güneydoğu Anadolu Bölgesi ve Trakya yöresinde rekoltenin geçen yıla göre daha yüksek olacağını öngörüyoruz.

- Hasada kadar olan süreçte ekstrem olumsuz bir iklimsel durum yaşanmaz ise rekoltenin asgari geçen yıl seviyelerinde gerçekleşeceğini tahmin ediyoruz."

"Devlet stokları piyasanın sigortasıdır"

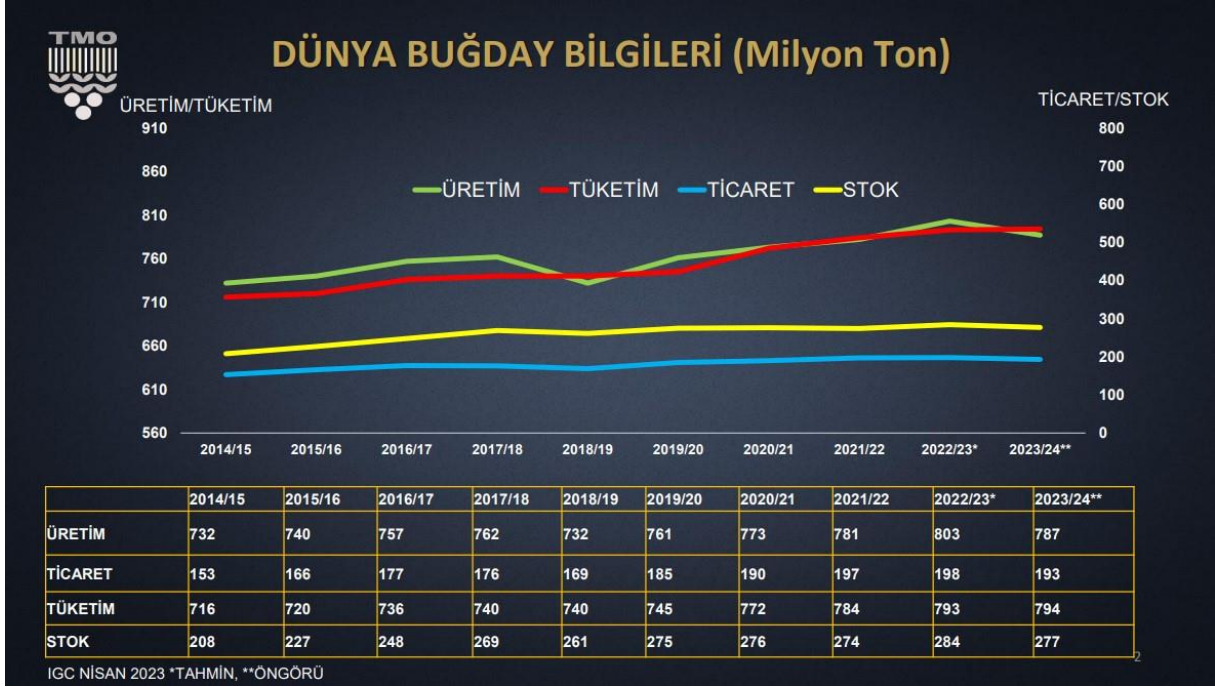
Son birkaç sezon dünya genelinde kamu stoklarının ne kadar önemli olduğunun daha iyi anlaşıldığını anlatan Güldal: " Devlet stokları, bu piyasaların sigortasıdır. Tarımın doğası gereği, bu sektörün kamusal mekanizmaların müdahil olduğu bir yapı ile korunması ve kollanması kaçınılmazdır. TMO'nun yürütmüş olduğu politikalar, serbest piyasanın işleyişini engellemek üzere değil bilakis istikrarlı bir piyasa ortamını büyük-küçük her ölçekten işletme için dengeye getirmek ve adil kılmak üzere şekillenmektedir. Alım ve ithalat politikalarımız da bu kapsamda oluşmaktadır. Alım fiyatlarımız üreticimizin emeğinin hakkını teslim ederken, ithalat ve satış politikamız ülkemiz stoklarını korumak üzerine şekillenmektedir. Üreticilerimizden yaptığımız alımların yanı sıra stoklarımızı takviye etmek üzere yaptığımız ithalatla birlikte yüksek devir stokları ile yeni sezona giriyoruz. Hasada dair olumlu beklentilerle birlikte ülkemizde rahat bir sezon geçireceğimizi umuyoruz." değerlendirmesini yaptı.

Dış ticaret önlemleri ve 2023 hazırlıkları

Sezon öncesi hububatta bir süredir sıfır olarak devam eden gümrük vergilerinin yüzde 130'a yükseltildiğini, buğday, arpa ve mısır gibi ürünler ile mamullerinin (makarna, bulgur, irmik) serbest ihracatındaki kısıtlamaların kaldırıldığını hatırlatan Güldal sezona ilişkin hazırlıkları ise şu sözlerle anlattı: "TMO olarak yurt içi ve yurt dışı piyasalarda yaşanan tüm gelişmelerin farkındayız, yakından da takip ediyoruz. Hepinizin hububat alım fiyatlarını merakla beklediğini biliyorum. Konuyla ilgili şu aşamada TMO alım fiyatının, önceki yıllarda olduğu gibi bu yıl da üretici maliyetleri, yurt içi ve yurt dışı piyasa fiyatları ve gelişmeleri ile kamuoyu beklentilerini karşılayan bir fiyat olacağını söyleyebilirim. TMO ailesi olarak 2023 hasat döneminde tüm senaryolar için hazırlıklarımızı tamamlamış bulunuyoruz. Buradan şunu da belirtmekte fayda olduğunu düşünüyorum. TMO, her türlü spekülasyon girişimini engelleyecek güçte köklü geçmişi olan bilgi, birikim ve tecrübeye haiz bir kurumdur. Bu bakımdan ülkemizde istikrarlı bir hububat piyasasının oluşması için gereken her

türlü tedbiri zamanında alacaktır. Önceki yıllarda olduğu gibi üreticimizin yanında olacağız tüketicimizi kollayacağız.”

Özetle, yurt içinde ve dışında hububat piyasaları yakından izleniyor. TMO'nun alım fiyatını açıklaması ile piyasada bir hareketlilik olacaktır. Gelişmeleri paylaşmayı sürdüreceğiz.

Konut piyasasında işler kesat

Alaattin AKTAŞ

17 Mayıs 2023 Çarşamba

El değiştiren konut sayısına ilişkin son veriler nisan ayına ait ve tabii ki bu verilerde seçimden kaynaklanan bir “**bekle gör**” politikası etkili. Nisan ayında alınan konut sayısı yaklaşık 86 bin ve geçen yılın aynı ayındaki 133 bine göre yüzde 35 dolayında bir gerileme var. Zaten şubat, mart ve nisanda geçen yılın altında kaldı, yalnızca ocak ayında alınan konut geçen yıldan fazlaydı.

Alım-satımı yapılan konut sayısını hangi tanımla ifade etmek gerektiği konusunda bir ezberimiz var. “**Şu kadar konut satıldı**” diyoruz, zaten TÜİK’in bu konudaki istatistiğinin adı da “**Konut Satış İstatistikleri**”. Dilimiz de “satış” kavramına çok aşına. Ancak el değiştiren konut sayısını belirleyen “**satıcılar**” değil, “**alıcılar**”. Şu an Türkiye’de belki bir milyon konut “**alınmayı**” bekliyor, bu konutlar zaten satışa çıkarılmış ama “**alıcı**” yok. Ama bakın otomobilde (sıfır otomobilden söz ediyorum) tam tersi bir durum söz konusu. Otomobilde “**alıcı**” çok, “**satıcı**” yok ya da otomobil yok. Dolayısıyla piyasayı belirleyen kim olduğuna göre “**alındı**” ya da “**satıldı**” demek daha doğru. Konutta da piyasayı alıcı ve talep belirliyor, bu çok açık.

On yıl önceki düzeyde...

Herkes hesabını kitabını 14 Mayıs’a göre yapıyor, sonrasında nasıl ekonomi politikası uygulanacağına odaklanarak “**Konut mu almalı, yoksa başka alanlara mı yönelmeli**” sorusuna yanıt arıyordu, şimdi süre uzadı. İki hafta daha beklenecek.

Bir dizi etken yan yana geldi ve konut piyasasını öylesine etkiler boyuta ulaştı ki, bu yılın ilk dört ayında el değiştiren konut sayısı neredeyse on yıl önceki düzeyde kaldı. Bu yıl ilk dört ayda 369 bin konut alındı. On yıl öncesine gidip 2013’e bakıyoruz, (daha önceki yıllara ilişkin veri olmadığı için) ilk dört ayda el değiştiren konut sayısı yine aynı, 369 bin.

Arada daha düşük ve daha yüksek gerçekleştirmeler de olmuş ama bir grafik çizsek, başlangıç ve bitiş yılları aynı düzeyde.

Türkiye'nin nüfusu on yılda nereden nereye geldi.

Nasıl tanımlandırıldıklarının bir önemi yok, ülke yabancılarla doldu; bu topraklarda resmi nüfusa ek olarak belki 10 milyon, belki daha fazla insan barınıyor.

Kırsal kesimden kente göç durmaksızın arttı.

Alınan (ya da satılan) konutta durum ne; aynı!

Ezberlemiş bir şekilde "beton, beton" diyoruz da, bu betonlaşma vatandaşın barınma sorununu çözmekten çok uzak kalmış.

İşte veriler ortada. Gerçi alınan konut sayısı bu konuda tek başına sağlıklı bir gösterge sayılmaz. Bu verileri bir başka gün, inşa edilen ve tamamlanarak yapı kullanma iznine bağlanan konut sayısı ile destekleriz. Ama yine de alınan konut sayısı da bir gösterge.

Haziranla birlikte ne olabilir?

Konut alımında son aylarda gözlenen yavaşlamadaki etkenlerden biri Millet İttifakı'nın adayı Kemal Kılıçdaroğlu'nun seçimi kazandığı takdirde yabancılara konut satışını durduracağı vaadinde bulunmasıydı. Yabancılara konut satılmayınca özellikle yabancı alımının çok yoğun olduğu Antalya ve İstanbul'da konut fiyatlarındaki artışın durması, hatta bir miktar gerilemesi bile bekleniyordu.

Kılıçdaroğlu ilk turda kazanamadı, ikinci turda kazanabilir mi, bilinmez. Ama en azından şu anki duruma göre yabancılara konut satışı devam edecek. Dolayısıyla yabancı talebinden kaynaklanan fiyat artışı sürmüş olacak.

Kuşkusuz kesin durumun belli olması için 28 Mayıs beklenecek ve sonrasında ona göre pozisyon alınacak. Dolayısıyla mayıs ayında da çok muhtemeldir ki görece düşük bir konut alımı gerçekleşmiştir. Hele hele 14 Mayıs öncesi alım çok düşük kalmıştır.

Fiyat ve kredi etkisi

Tabii ki konut alımının yavaşlamasında fiyatların geldiği düzey de çok önemli. Her ne kadar fiyatlar sanki biraz tepe noktaya ulaşmış gibi görünüyor ve son zamanlarda çok hızlı artışlar gözlenmiyorsa da, mevcut fiyat düzeyi bile çok yüksek.

Ayrıca krediye ulaşmak artık çok zor. Konut bedelinin çok düşük bir oranı için kredi kullanırılıyor olması da başka bir dezavantaj.

Öte yandan kira artışına kısıtlama getirmeye dönük düzenlemeler ve bu konudaki söylemler de yatırım amacıyla konut edinme isteğini azaltan bir etki doğuruyor.

Ancak yine de konut fiyatlarının nominal olarak aşağı geleceği pek beklenmiyor. Hele hele yabancıya satış devam ettiği sürece... Yabancıların konut alabiliyor olması fiyatları doğrudan olduğu kadar dolaylı da etkiliyor. Örneğin Antalya'daki ya da turistik diğer yörelerdeki konut fiyatları yabancı talebinden dolayı artabilir, en azından düşmeyebilir ama yabancıların hiç uğramadığı, uğramayacağı yerlerdeki fiyatlar da adeta bileşik kaplar teorisindeki gibi bir etkiyle yukarıda kalabiliyor.

Önümüzdeki dönemde konut fiyatlarının seyri biraz da finansal yatırım araçlarının getirisine bağlı olacak. Mevduatın, dövizin, altının ve borsanın getirisi konut fiyatlarını etkileyecek.

El değiştiren konut sayısı (Ocak-Nisan)

	Adet
2013	369.300
2014	341.463
2015	416.535
2016	409.812
2017	440.226
2018	406.964
2019	352.504
2020	383.821
2021	358.913
2022	453.121
2023	368.867

Vergide ayar kaçtı!

Naki BAKIR

17 Mayıs 2023 Çarşamba

Devletin topladığı her 100 liralık verginin artık 75 lirasını zorunlu yaşamsal tüketimleri dolayısıyla vatandaşlar ödüyor. Tüketimden alınan dolaylı vergiler, gelir vergisi mükellefleri, şirketler ve mülk/varlık sahiplerinin ödediğinin 3 katına çıktı.

Gelir, kar ve mülkiyetten alınan vergilerde tahsilat azalırken, yurttaşların yaşamsal tüketimi dolayısıyla ödediği “dolaylı” vergilerdeki hızlı artışa bağlı olarak, vergi adaleti giderek daha da bozuluyor. Devletin her 100 liralık vergi gelirin artık 75 lirasını, tüketimden alınan vergiler oluşturuyor.

İlk dört ayda gelirler ve şirket karları ile mülkiyetten alınan “doğrudan” vergilerde tahsilat geçen yıla göre yüzde 1,6 düşüşle 207,8 milyar lira olurken, KDV, ÖTV gibi dolaylı vergiler yüzde 72 artarak 649,4 milyara ulaştı.

Dolaylı vergilerin vergi pastasında geçen yıl ilk dört ayda yüzde 63,8 olan payı bu yıl aynı dönemde yüzde 75,2'ye çıktı. Dört ayda kurumlar vergisi tahsilatı yüzde 76,8 azalarak 25 milyar liraya düşerken, 164,8 milyar liralık gelir vergisinin de 148,5 milyarını ücretliler ödedi.

17.05.2023

Hazine ve Maliye Bakanlığı'nın açıkladığı nisan ayı bütçe gerçekleştirmelerine göre, ocak-nisan döneminde geçen yılın eş dönemine göre yüzde 46 artarak 863,7 milyar lira olan toplam vergi tahsilatının 649,4 milyarını KDV, ÖTV gibi tüketimden alınan dolaylı vergiler, 207,8 milyarını ise doğrudan nitelikteki gelir, kurumlar ve mülkiyet vergileri oluşturdu.

Buna göre tüketim mallarının fiyatı içinde yer alan dolaylı vergilerdeki tahsilat, holdingler dahil gelir ve kar elde eden mükelleflerin ödediği verginin 3,1 katına ulaştı.

Geçen yılın eş dönemine göre dolaylı vergi geliri yüzde 72,2 artarken, doğrudan vergiler yüzde 1,6 azaldı. Bu gerçekleştirmelerin etkisiyle; dolaylı vergilerin geçen yıl ilk dört ayda yüzde 63,8 olan pastadaki payı, bu yıl aynı dönemde yüzde 75,2'ye yükseldi.

Dolaylı vergilerde ilk dört aydaki tahsilat yılın tümü için öngörülen tutarın yüzde 31,8'ine ulaşırken, doğrudan vergilerde yıllık hedefe göre dört aylık gerçekleştirme yüzde 18'de kaldı. *: 2023 öncesi yıllık. Doğrudan vergiler kapsamında tüzel kişi mükelleflerin ödediği Kurumlar Vergisi'nde, geçen yılın eş dönemine göre sert bir düşüş yaşandı.

Şirket karları üzerinden alınan bu vergide ilk dört ayda tahakkuk 125,3 milyar lira olurken, 25 milyar liralık bir tahsilat gerçekleştirildi. Tahsilat tutarı geçen yıla göre yüzde 76,8'lik bir düşüş yaşandı. Bu vergide dört aylık tahsilatın tahakkuka oranı yüzde 19,9'la çok düşük kaldı. Kurumlar Vergisi'nde yılın tümü için öngörülen tutarın ise ilk dört ayda sadece yüzde 4'ü kadar bir tahsilat elde edilebildiği dikkati çekti.

Aynı dönemde Gelir Vergisi tahsilatı yüzde 77,7 artışla 164,8 milyar lira olurken, bunun yüzde 90,1 oranındaki 148,5 milyarını çalışanların ücretleri üzerinden kaynağından yapılan tevkifat oluşturdu. Şirket ortağı, esnaf ve ticaret erbabı diğer gerçek kişi mükelleflerden dört ayda elde edilen Gelir Vergisi ise sadece 16,3 milyar lira. Veraset İntikal, Motorlu Taşıtlar ve Değerli Konut gibi mülkiyet üzerinden alınan vergilerde aynı dönemdeki tahsilat da 17,9 milyar lira oldu.

Taşıtlarından 90 milyar TL ÖTV

Vergi gelirlerinin dağılımı

(Ocak-Nisan; Milyon TL)

Vergi türü	2022	2023	Değ. (%)
TOPLAM VERGİ GELİRLERİ	591,4	863,7	46,0
DOĞRUDAN VERGİLER	211,2	207,8	-1,6
-Gelir Vergisi	92,7	164,8	77,7
-Kurumlar Vergisi	107,4	25,0	-76,8
-Mülkiyet Üzerinden Alınan V.	11,1	17,9	62,3
DOLAYLI VERGİLER	377,1	649,4	72,2
Dahilde Alınan KDV	48,4	99,1	104,7
Özel Tüketim Vergisi	95,9	188,9	97,1
- Akaryakıt ve Doğalgaz	22,6	25,2	11,8
- Motorlu Taşıtlar	32,6	90,1	176,6
- Alkollü İçkiler	8,5	14,9	74,6
- Tütün Mamulleri	24,9	40,5	62,8
- Kolalı Gazozlar	0,9	1,9	123,8
- Dayanıklı Tüketim vd.	6,4	16,2	152,5
BSMV	16,1	31,1	93,7
Şans Oyunları Vergisi	2,7	5,7	106,6
Özel İletişim Vergisi	2,6	4,2	63,3
Dijital Hizmet Vergisi	1,4	1,8	35,0
Konaklama Vergisi	0,0	0,4	-
Dış ticaretten alınan vergiler	177,5	258,0	45,4
- Gümrük Vergileri	20,3	32,0	57,8
- İthalde Alınan KDV	156,4	225,2	43,9
- Diğer Dış Ticaret Gelirleri	0,7	0,9	16,9
Damga Vergisi	12,0	23,9	98,7
Harçlar	20,6	36,2	75,7
BYS VERGİLER	3,1	6,6	114,2
DOLAYLI VERGİ ORANI (%)	63,8	75,2	-

Ocak-nisan döneminde, başlıca dolaylı vergi kalemi olan Özel Tüketim Vergisi'nde (ÖTV) tahsilat geçen yılın eş dönemine göre yüzde 97,1 artışla 188,9 milyar liraya ulaştı. Bunun da 90,1 milyarını sıfır motorlu taşıt satın alanlar ödedi.

Sigara vd. tütün ürünleri tüketenler fiyatın içinde olmak üzere üç ayda 40,5 milyar, akaryakıt ve doğal gaz tüketenler 25,2 milyar, alkollü içki tüketenler 14,9 milyar, kolalı gazoz tüketenler 1,9 milyar, dayanıklı tüketim malları ve diğer ürünleri satın alanlar da toplamda 16,2 milyar lira ÖTV ödedi.

Ana gelir kaynağı KDV

Aynı dönemde dahilde üretilmiş tüketim mallarının fiyatı içinde yer alan Katma Değer Vergisi'ndeki (KDV) tahsilat yüzde 104,7 artışla 99,1 milyar lira olurken, ithal ürünlerden KDV tahsilatı 225 milyar lirayı aştı. İthal ürünlerin fiyatına binen Gümrük Vergisi dolayısıyla üç ayda 32 milyar liralık vergi de nihai tüketiciye yansıdı.

Yine dolaylı vergi niteliğindeki diğer vergilerde dört aylık tahsilat Banka ve Sigortacılık Vergisi'nde (BSMV) 31,1 milyar, Damga Vergisi'nde 23,9 milyar, Şans Oyunları Vergisi'nde 5,7 milyar, "deprem vergisi" olarak bilinen Özel İletişim Vergisi'nde 4,2 milyar, Dijital Hizmet Vergisi'nde 1,8 milyar, Konaklama Vergisi'nde de 400 milyon TL oldu. Bu arada yargı, noter, tapu, pasaport, trafik ve diğer harçlardan dört ayda toplam 36,2 milyar liralık gelir elde edildi.

Gıda fiyatları düşmüyor

Levent AKBAY

17 Mayıs 2023 Çarşamba

Enflasyonun ana nedenlerinden biri de gıda fiyatları. Dünya gıda fiyatları azalırken, içerde gıda fiyatlarının artışı eleştiri konusu. FAO'ya göre dünyada gıda fiyatları indeksi geriliyor.

İçerde ise TÜFE içerisinde gıda ve alkolsüz içecekler içerisinde ölçülen indekste ciddi artışlar yaşandı. Bu da enflasyon üzerinde baskı yarattığı gibi, sabit gelirli kesimlerin bütçelerinde gıdanın payının yüksek olması sorunu daha da büyütüyor. Bu kesimlerin refah düzeyi gerilerken gelir dağılımı daha da bozuluyor.

Başta enerji ve gübre olmak üzere girdi fiyatlarının artmasının içeride ve dışarıda fiyatları yukarı ittiğini söylemeye gerek yok. Bu hammaddelerin ithal edilmesi durumunda mevcut konjonktürde kurların seyri nedeniyle yine fiyatların yukarı gitmesi kaçınılmaz. İçeride 90 milyona yakın insanın yarattığı talep de benzer etkilerde bulunuyor. Kur sürprizlerine ilişkin beklentiler de fiyatlamayı bozuluyor.

TÜİK tarafından açıklanan nisan 2023 rakamlarına göre tarım ürünleri fiyatlarında mart ayına göre yüzde 2,32 azalış gerçekleşmiş. Buna karşın fiyatlar Aralık 2022'ye göre yüzde 17,72 artmış. Yıllık artış yüzde 71,52, 12 aylık ortalamalara göre artış ise yüzde 134,06. Fiyatların seyrinde nisan itibariyle bir düşüş olsa da önceki ayların etkisiyle sektörel fiyat artışının devam ettiğini görüyoruz.

Biraz daha detaylı baktığımızda mart ayına göre tarım ve avcılık ürünleri ve ilgili hizmetlerde yüzde 2,51 azalış, balık ve diğer balıkçılık ürünlerinde yüzde 0,49 artış ve ormancılık ürünleri ve ilgili hizmetlerde yüzde 3,16 artış görüyoruz.

Burada da sektörde nisan ayı ile yaşanan fiyat düşüşünün sektörün tamamını kapsamadığı gözleniyor. Nitekim ana gruplara göre incelendiğinde mart ayına göre çok yıllık bitkisel ürünlerde yüzde 16,56 azalış, tek yıllık bitkisel ürünlerde yüzde 0,43 azalış ve canlı hayvanlar ve hayvansal ürünlerde ise yüzde 5,78 artış gerçekleşmiş.

17.05.2023

Muhtemelen bitkisel ürünlerin fiyatlarındaki görece büyük düşüş ana sektörde de fiyatların aşağı gelmesine yol açmış. Ayrıca ormancılık hizmetleri ile ilgili ürünlerde aylık fiyat artışı yüzde 3,16, 4 aylık fiyat artışı yüzde 20,45 olarak gerçekleşmiş.

Balık ve diğer balıkçılık ürünlerinde aylık fiyat artışı yüzde 0,49, 4 aylık fiyat artışı yüzde 21,94 olmuş. Yıllık gelişmelere baktığımızda yıllık tarım sektörü ÜFE kapsamındaki mal ve hizmet grupları içinde 4 alt grup yıllık ÜFE'nin altında kalmış. Buna karşın 7 alt grup yıllık ÜFE'den daha fazla artmış.

Yıllık ÜFE yüzde 71,52 olurken, yıllık artışın düşük olduğu alt gruplar sırasıyla fiyatları yüzde 35,85 artan sebze ve kavun-karpuz, kök ve yumrular ile yüzde 49,99 artan pirinç hariç tahıllar, baklagiller ve yağlı tohumlar olmuş. Buna karşın yıllık tarım ÜFE'den fazla artışın olduğu alt gruplar sırasıyla yüzde 167,15 ile turunçgiller ve yüzde 135,86 ile manda dahil canlı sığırlar, bunlardan elde edilen işlenmemiş süt olmuş.

Yıllık azalışın olduğu tek alt grup ise, %13,70 ile lifli bitkiler olarak sıralanmış. Bütün bu fiyat hareketlerinin ÜFE bazında olduğunu, bu fiyatların tüketiciye gelene kadar ayrıca artmak zorunda olduğunu da hatırlatarak, ucuz gıda için biraz daha beklemek zorunda olduğumuzu, ve gıda fiyatlarındaki artışın enflasyonu uyarmaya devam ettiğini belirterek bitirelim.

Abdulkadir Selvi

Erdoğan ve Kılıçdaroğlu'nun ikinci tur stratejisi ne olacak

Erdoğan ikinci tur seçim için kolları sıvadı.

AK Parti'de seçim çalışmaları başladı. CHP'de yaşanan moral bozukluğunun ise 2-3 gün içinde atılıp seçim çalışmalarının başlaması bekleniyor.

Peki, ikinci tura liderler hangi strateji ile girecek?

Cumhurbaşkanı Erdoğan hiç vakit kaybetmeden pazartesi günü partisinin yetkili kurullarını topladı, seçim startını verdi. Dün de AK Parti'nin strateji ekibi kapsamlı bir çalışma yaptı. AK Parti'nin seçim kampanyasının işaretleri alınmaya başlandı. Onları zaman içinde paylaşacağım. Ama öncelikle Erdoğan'ın seçimlere ilişkin değerlendirmesinden bazı başlıkları paylaşmak istiyorum.

BÜYÜKŞEHİRLERDEKİ OY KAYBI

Erdoğan, İstanbul ve memleketi Rize başta olmak üzere bazı büyükşehirler için ayrıntılı bir çalışma yapılmasını istemiş. AK Parti bir İstanbul partisi. Seçimleri kazanmak için öncelikle İstanbul'u kazanması gerekiyor. AK Parti'nin İstanbul raporunda ne yer alacak merak ediyorum.

İSTANBUL İMAJI

Hayat pahalılığı, yüksek enflasyon ve zamlar büyükşehirlerde etkili oluyor. Özellikle de İstanbul'da. Yüksek kiralar, Suriyeli mülteciler gibi sorunlar var. Ama asıl önemli olan, AK Parti'nin imaj sorunu var. Ekrem İmamoğlu'na ve Canan Kaftancıoğlu'na açılan dava AK Parti'nin imajına zarar veriyor. İstanbul'un bir de Kürt seçmen gerçeği var.

HÜDA PAR ETKİSİ

17.05.2023

AK Parti HÜDA PAR konusunu yeniden değerlendirmek durumunda. Güneydoğu'daki katkısı ile İstanbul başta olmak üzere batı bölgelerinde Cumhur İttifakı'nın algısına olan etkisi değerlendirilmeli. Cumhur İttifakı tanımını özellikle kullandım. Çünkü MHP'nin de bu yönde bazı tespitleri var.

ROTA İKİNCİ TUR

Cumhurbaşkanı Erdoğan, "Bu seçimlerde birinci parti olduk. Önemli olan seçimlerden birinci çıkmak. Bizi seçen milletimize teşekkür ediyorum" diyor. Ama seçim sonuçlarına fazla takılmadan rotayı hemen ikinci tur seçimlere çeviriyor

FARKLI BİR DİL

Hem AK Parti Genel Merkezi'nde yapılan toplantı hem strateji ekibinin çalışması bize bazı ipuçları veriyor.

1- Bu seçim ikinci tur seçim ama 14 Mayıs seçimlerinin devamı değil. Yeni bir seçim olarak bakılacak.

2- Kutuplaştırıcı değil kucaklayıcı bir dil kullanılacak. Adlarımız farklı olsa da soyadımız Türkiye Cumhuriyeti vurgusu önem kazanacak.

3- Sadece Kılıçdaroğlu hedef alınacak.

4- Güven ve istikrar vurgusu önplana çıkarılacak.

5- Seçimlerde sandığa gitmeyen AK Parti seçmenin sandığa gitmesi sağlanacak.

6- HDP'den dolayı CHP'ye oy vermeyen ulusalcı seçmen kazanılmaya çalışılacak.

7- Cumhurbaşkanı Erdoğan ilk gezisini deprem bölgesine yapacak. Kampanyanın ağırlığı, oy deposu olduğu için büyükşehirlere verilecek.

8- Şehirli ve ortadirek seçmen hedef alınacak.

9- Pozitif bir kampanya yürütülecek.

AK Parti bu stratejisini elbette zenginleştirecek. İkinci tur seçimleri kazanmak için seferberlik ruhuyla çalışılacak. Ancak AK Parti'nin rehavete kapılmaması gerekiyor. Bu seçimlerde AK Parti'nin en büyük hatası kazandık havasına girip rehavete kapılmak olur. 12 bin oy farkıyla kaybedilen İstanbul seçimleri kulaklarına küpe olmalı.

SİNAN OĞAN'LA GÖRÜŞME

AK Parti, seçimlerde sürpriz yapan Sinan Oğan'la da görüşecek. Oğan terör örgütleri konusunda bir kırmızı çizgi ortaya koymuştu. Oğan'la görüşmede terör örgütleri,

Anayasa'nın ilk dört maddesi; Anayasa'daki "Türklük" tanımı gibi ilkelerin AK Parti'nin de kırmızı çizgisi olduğu belirtilecek.

SEÇİM GECESİ CHP GENEL MERKEZİ'NDE YAŞANANLAR

CHP'nin seçim stratejisi için henüz çalışma başlatılmadı. CHP'de şimdi seçimlere dönük bir hasar tespiti yapılıyor. Ama elde ettiğim bilgiler ışığında hem Kılıçdaroğlu'nun seçim stratejisini hem de seçim gecesi CHP'de yaşananları aktarmak istiyorum.

İMAMOĞLU VE YAVAŞ YÖNETİMİ

Seçim gecesi CHP Genel Merkezi'nde Ekrem İmamoğlu ve Mansur Yavaş hâkimiyeti yaşanıyor. İmamoğlu ve Yavaş seçim günü ekipleriyle birlikte CHP'nin yönetim katına yerleşiyorlar. Hatta bazı genel başkan yardımcılarının makam odalarını açtırıp kullanıyorlar. MYK üyelerinin dahi yönetim katına çıkış kartları iptal ediliyor. Seçim sonuçlarını Ekrem İmamoğlu ve Mansur Yavaş'ın açıklayacağı duyuruluyor.

CHP MİLLETVEKİLLERİNE MESAJ

Seçimlerin bitip oy sayımına başlanmasıyla birlikte CHP milletvekillerinin maillerine ve WhatsApp'larına bir mesaj düşüyor.

Milletvekillerinin genel merkeze gelmemeleri, seçim bölgelerini terk etmemeleri, genel merkezdeki yönetim katında Ekrem İmamoğlu ve Mansur Yavaş'ın seçim çalışmalarını koordine ettiği duyuruluyor.

İMAMOĞLU VE YAVAŞ FAKTÖRÜ

Peki, İmamoğlu ve Yavaş neden bu role soyundular?

CHP'lilerdeki izlenim İmamoğlu ve Yavaş seçimleri Kılıçdaroğlu'nun kazanacağına inanıyorlardı. Seçimler kazanıldığında bunu kamuoyuna duyuran başkan olmayı seçtiler. Kamuoyunda kazanılan seçimin mimarları oldukları algısını oluşturmaya çalıştıkları düşünülüyor.

Peki sonuç ne oldu? İmamoğlu ve Yavaş seçimleri Kılıçdaroğlu'nun kazandığını açıkladılar. Sağlıklı bir veri açıklayamadılar. Sonunda seçim gecesinin kaybedeni oldular. İmajları büyük bir darbe aldı. Seçime kadar kahraman olarak gösterilen iki belediye başkanı seçim gecesiyle birlikte sadece şehirlerinin belediye başkanı konumuna indiler. Siyaseten darbe yediler.

İMAMOĞLU'NDAN PARALEL EKİP

Burada Ekrem İmamoğlu'na ayrı bir parantez açmak gerekiyor. İmamoğlu, İstanbul seçimlerini kazandığı sistemi Kılıçdaroğlu'na anlatmıştı. Bu seçimlerde de Onursal Adıgüzel'den ve ANKA Ajansı'ndan farklı bir sistem kurmuş. Gelen sonuçlar CHP'nin

sistemine girdiği gibi Ekrem İmamoğlu'nun ekibi de ayrı bir sisteme giriş yapmış. Ama sonuçta sadece veri kargaşası yaşanmasına neden olmuş. İmamoğlu'nun ekibi bir süre sonra da veri girişini kesmiş. Ekrem İmamoğlu bu alanda yaşadığı başarısızlığı örtmek için Onursal Adıgüzel'in kellesinin alınmasını sağlamış. Ekrem İmamoğlu ve Mansur Yavaş seçim gecesi sağlıklı veri almadıkları gerekçesiyle Onursal Adıgüzel'den şikâyetçi olmuş.

CHP'DE HASAR TESPİTİ

CHP'de seçimlerde yaşanan başarısızlığa ilişkin bir ön rapor hazırlandı. Buna göre:

- 1- Kandil desteği zarar verdi. Kandil konusunda bir söylem oluşturamadık.
- 2- Meral Akşener'in masadan kalkıp geri oturması moral ve motivasyon bozukluğuna neden oldu.
- 3- HDP desteği nedeniyle Kürt seçmenin oyunu aldık. Ama CHP seçmeninin bir bölümü sandığa gitmedi.
- 4- CHP seçmeninin bir bölümü Kandil desteği ve FETÖ'cü adaylar nedeniyle oy vermedi.
- 5- Muharrem İnce'nin 6'lı Masa'da yer almaması zarar verdi. İnce'ye kaset operasyonu ise sahaya olumsuz yansıdı.
- 6- Çok başlı görüntü güven vermedi. DEVA, Gelecek, Saadet ve Demokrat Parti'nin seçimlerde katkısı olmadı.
- 7- CHP'yi yüksek gösteren anketler önce heyecana yol açtı, seçim gecesi moral bozukluğuna neden oldu.

İKİNCİ TUR STRATEJİSİ

- 1- İkinci turda CHP, özellikle sandığa gitmeyen CHP'lileri oy vermeye ikna etmeye çalışacak.
- 2- Sinan Oğan'la anlaşma imkânı sonuna kadar zorlanacak. Oğan'a cumhurbaşkanı yardımcılığı, İçişleri ve Milli Savunma Bakanlığı teklif edilecek.
- 3- Kandil ve HDP desteği önplana çıkarılmayacak.
- 4- Erdoğan karşıtlığı kullanılacak. Kutuplaştırıcı bir kampanya yürütülecek.

Esfender KORKMAZ

Ekonomide kritik dönem

İkinci tur tarihi 28 Mayıs'a kadar, piyasa hareketlerinin daralması, işletmelerin beklemede kalması normaldir. Ancak önceden biriken istikrar ve güven sorunu, bu süreyi daha kırılgan ve riskli yapıyor.

1. En kritik sorun, döviz sorunudur. Dün bankalar arası işlemlerde 19,67 TL olan dolar kuru, Kapalıçarşı'da yüzde 15 daha yüksek ve 22,60 TL idi. Yüzde 15 fark ikili piyasa yapısı ve karaborsa demektir. Ancak dalgalı kur sistemi olduğu için adına karaborsa denilmiyor.

Merkez Bankasının talimatı ile bankalar döviz - alış ve satış kuru arasında yüzde 10 fark yaratarak yoldan döviz satışını kısıtlamış oldu. Kaldı ki bankalar döviz çekmek isteyenlere istedikleri döviz hemen veremiyorlar. Çünkü fiziki olarak döviz bulamıyorlar.

Öte yandan kuru tutmak için kamu bankaları döviz sattı ve fakat yeterli çare olmadı.

Dalgalı kur sisteminde aşırı döviz hareketlerini Merkez bankası döviz alarak ve satarak ayarlar. **Ancak Merkez bankasının resmi rezervleri eksi 73 milyar dolardır. Döviz müdahalesi sınırlı kalıyor.**

Kamu bankalarının görevi, kuru tutmak değil. Çünkü bu bankaların pozisyon açıklarının maliyetini ve zararlarını toplum çekiyor.

Ayrıca seçim ikinci tura kaldığı için, yabancılar borsada satış yaptılar.

Bu süreçte tek çözüm yüksek faizle kısa vadeli dış borç bulmak kalıyor.

2. Para ve sermaye piyasalarında borsa düştü. Bankalar nakdi kredileri daralttı. Mevduat faizi yüzde 40'a çıktı.

Merkez Bankasının bankalara aşırı müdahalesi, bankaların piyasa kuralları dışına çıkmasına ve aksak rekabete neden oluyor. Kırılganlık artıyor.

17.05.2023

Merkez Bankası müdahalesi güven sorunu yaratıyor. Bu nedenle MB piyasa kurallarına aykırı kararlar vermemeli ve bankalara müdahaleyi en aza indirmelidir.

3. Bütçe açıkları arttı. Beklenti bu sene açığın yüksek olacağı yönündedir. 2023 bütçesinde açık hedefi 659,4 milyar dolardır. Ocak-Nisan 4 aylık açık 382,4 milyar liradır ve toplam hedefin yüzde 58'i kadardır.

Memur alımının artması, maaş ve ücret artışları, EYT'liler, deprem maliyetleri, bütçe açığının daha da artmasına neden olacaktır. Bütçe açığının artması, kamu iç ve dış borçlarının artmasına neden olur. Ayrıca cari harcamaların artması enflasyona yansır.

Ancak bütçe açıkları sorunu, döviz sorunu gibi anında piyasayı ve fiyatları etkilemez. Gecikmeli etkiler. Bu nedenle 28 Mayıs'a kadar bütçe ilave bir maliyet getirecek ama şok bir etki yapmayacaktır.

28 Mayıs sonrasında, siyasi iktidar bugüne kadar uyguladığı iktisat politikalarını terk edip, denenmiş ortadoks politikalara dönmeli, popülizme ara vermeli, yerli ve yabancı sermayeye güven vermelidir.

İbrahim Kahveci

Zaferin faturasını kim ödeyecek?

Henüz Cumhurbaşkanlığı seçimi ikinci tura kalmış olması nedeniyle bu konuda söylemiyorum ama Meclis'te çoğunluğu Cumhur İttifakı aldığı için söylüyorum: Ortada mutlak bir zafer var.

Seçmen AK Parti'yi bir miktar cezalandırsa da bu ceza toplamda Cumhur İttifakı'nın mutlak çoğunluğuna engel teşkil etmedi. O nedenle biz mutlak zafer üzerinden gidelim:

2017 Başkanlık Referandumunu, 2018 Cumhurbaşkanlığı zaferi ve son zafer... Türk Halkı tercihini ilelebet iktidardan yana kullanıyor. Bu bir tercih ve her tercihe olduğu gibi bu tercihe de demokrasi içinde saygı duyacağız.

Oy verenler de seçilenler de bizleriz. Kazanan da kaybeden de yine bizleriz. Düşmana, küffara karşı bir mücadele vermiyoruz. Evlatlarımızın, torunlarımızın veya bizlerin geleceğinin daha iyi daha müreffeh olması için tercihlerde bulunuyoruz.

***

Ama şunu da belirtiyim: Oy tercihlerine saygı duymak başka bir şey, tasvip etmek başka bir şey.

Geniş halk yığınlarının her tercihi doğru mudur? Ya da her azınlık yanlış mıdır?

Mübalağa olarak veya sadece dikkat çekmek için çok uç noktalardan iki örnek vereceğim: Nürnberg Mitingi dünya tarihinin en kalabalık mitingi idi... Doğruyu mu alkışlıyorlardı?

Ya da bizden örnek vereyim: Tansu Çiller'in "iki anahtar vaadine" verilen oylar ne oldu? Veya 2018'de "Bana oy verin Türkiye uçacak" vaadi!

2017 Referandumu'nda ne diyorduk: "Bürokratik oligarşiyi yeneceğiz ve Türkiye'yi uçuracağız. 2011 yılında verilen 2023 hedeflerini hiç saymıyorum bile.

17.05.2023

Aşağıda iki grafik var. Türkiye her 5 yılda çalışabilir nüfusunun %7,8-8,0 gibi bir kısmına yeni istihdam sağlamış. Buna göre son 5 yılda 5,1 milyon istihdam artışı olması gerekirken 2,3 milyon istihdam artışında kalmışız. Bu ne demek: Başkanlık sistemi ve yönetimi ülkede 2,7 milyon çalışması gereken insanın ekmeğine mal olmuş.

Yeni çalışacaklar kimler oluyor: Elbette gençler... O nedenle bu tercihlerden en fazla gençler etkileniyor.

İkinci grafik neyi gösteriyor: Ülkeye gelen yabancı sermayeyi.. 160-200 milyar dolar seviyelerinden 60 milyar dolar seviyelerine gerilemiş. Para yoksa iş aş ekmek de yok demektir. Ve de öyle olmuş.

***

Zaten seçmenin oy tercihinde ekmeği, işi-aşı, gelecek refahın çok dikkate almadığını milliyetçi oylardaki sert artıştan anlıyoruz. Güvenlikçi politikalar tencerenin önüne geçmiş durumda.

Tabiri caiz ise seçmen terör ve bunun üzerinden güvenlikçi politikaları daha dikkatli inceledi.

Bu da bir tercihtir ve saygı duyulması gereken bir davranıştır.

Lakin iktisatta bir kural vardır: **“Her tercih bir vazgeçiştir”**

Bunun anlamı şudur: Kaynakları bir yerlere yatırdığınızda yatırım bekleyen diğer alanlardan vazgeçmiş oluyorsunuz. Mesela Çanakkale’ye köprü yapmak mı yoksa tarımda sulama yatırımları mı? Tercih Hazine garantili olarak Çanakkale Köprüsü olunca tarımda geri kalıyor, pahalılık can yakabiliyor.

Seçmenin de tercihi bir vazgeçiş demektir. Güvenlikçi söylemlerin faturası ekonomi olarak kaşımıza geçmiş 5 yılda zaten çıkmış oldu.

Ya gelecek?

İşte mesele orası.

Türkiye bilimsel yaklaşımları terk ederek kendine yeni bir yol çiziyor. Bu yolun sonunun ne olacağını uzmanlar çok iyi biliyor ve dile getiriyor.

Şöyle anlatalım: Dr. hastaya bakarak “akciğer kanseri başlamış, sigarayı bırakmanız gerekiyor” diyor. Hastanın cevabı ise şu “Sen benim özgürlüğüme, sigarama nasıl karışırırsın “

O zaman ne diyelim: Afiyet olsun...

Fatura zaten ödüyorsun ama bu fatura giderek daha da kabaracak. Ve asıl faturayı evladın ödeyecek...

